

Ingrao: Promjena Dejtonskog Ustava isključivo uz pristanak sve tri strane

03-10-2003

Politika je svijet mogućnosti, ali ne i izvjesnosti; reći da je Holbrookeova greška to što je u tom trenutku učinio jedino moguće kako bi se zaustavilo klanje u Bosni, ne bi bilo pošteno - komentira govor ambasadora Richarda Holbrooke-a u BiH profesor povijesti sa Univerziteta Purdue Charles Ingrao inače stručnjak za povijest Srednje Evrope, s akcentom na AustroUgarsku Monarhiju. S njim je razgovarala Dzeilana P. Allison:

Ingrao: Ako hoćemo analizirati njegov govor pred BH parlamentom, mislim da moramo razdvojiti ono što je on obavezan reći kao diplomata, od onoga što se može pročitati izmedju redova. Kao diplomata, smatram da je rekao sve kako treba; ukazao je na 4 glavna propusta u Dejtonskom sporazumu koje treba popraviti. Sjedinjene Države su prvenstveno želile uspostaviti stabilnost na tom području, zaustaviti rat, što se i dogodilo prije nekoliko godina, a od tada rade na tome da se ispune, jedna po jedna i druge stavke sporazuma. Doduše, to jest izuzetno težak zadatak, ali se mora biti strpljivim.

Profesor Ingrao kaže kako je bio zatečen Hobrookeovom izjavom da je NATO savez stajao na putu formiranja jedinstvene vojske u BiH, ali potom objašnjava:

Ingrao: NATO snage nisu baš voljne olako se staviti u situaciju koja bi se pokazala totalno nerješivom. Gledajući unazad, i s obzirom da sada znamo kako su neke zemlje unutar NATO saveza bile , najblaže rečeno, oprezne na Balkanu, i nevoljke da nastavljaju ulagati novac i snage - donkle nam je jasno zašto bi Brisel želio kompromis koji će sve tri strane učiniti relativno zadovoljnim.

Komentirajući to što je ambasador Holbrooke SDS nazvao strankom nalik na nacističku, profesor Ingrao kaže da to nije usporedba koju bi učenjak i povjesničar koristio; da ih je nazvao zločinačkom strankom, bio bi mnogo precizniji, kaže profesor Ingrao i dodaje da j se SDS jednostavno ne može uporediti u sve i jednoj karakteristici s nacistima u Njemačkoj. Nisam stručnjak za međunarodno pravo pa ni ne znam može li se Dejton promijeniti bez američkog odobrenja, kaže profesor Ingrao i nastvalja:

Ingrao: Medjutim, ono što znam, u čisto političkom smislu, jest da ako bi se Dejtonski sporazum kao UStva ukinio, došlo bi do pobune, barem medju bosanskim Srbima, ali moguće je i medju bosanskim Hrvatima. Stoga je mnogo sigurnije da se takvo što , ako se bude radilo, uradi s pristankom sve tri strane. S obzirom na pravac kojim BiH ide, iako sporo, mislim da to nije nemoguće. Republika Srpska nije u dobrom stanju - kao prvo, masovno gubi populaciju, jer se mladi ljudi masovno odseljavaju;

zaista, jedina moguća budućnost tog entiteta je u totalnoj integraciji s ostatkom BiH; uz strpljenje, moguće je da će R Srpska na kraju ipak biti voljna da barem revidira Dejton; ali, napominjem, to neće biti vrlo skoro, zaključuje Charles Ingrao i kaže da je to možda ostvarljivo u slijedećih 5 do desetak godina.

Treba li Washington primjeniti lekcije naučene u BiH, na svoju misiju u Iraku, kako je to naznačio ambasador Holbrooke? Profesor Ingrao nije siguran da je to dobra ideja:

Ingrao: Mislim da je Holbrooke pokušao time reći, kao diplomata, da je potrebna mnogo veća uključenost međunarodne zajednice i UN-a u misiju u Iraku; to, općenito gledajući, odgovara Holbrookovim osobnim i političkim ciljevima, kao liberalu koji stoji na liniji protivljenja američkoj jednostranosti u Iraku i drugdje; međutim, između Iraka i BiH postoji jasna razlika: kao prvo, Irak nema atmosferu koja bi dozvolila bilo kakve kompromise - Bosna je imala, jer su Sjedinjene Države i druge 1995. godine osigurali da Srbi i Hrvati u BiH dobiju upravo onoliko koliko je dovoljno da nemaju interesa razoriti sporazum.

Sjećam se jednog dana nakon uvođenja Dejtonskog sporazuma, kada sam na Palama ispred zgrade UN-a vidio Radovana Karadžića, dok su zvaničnici UN-a gledali na drugu stranu, praveći se da ga ne vide. U bazi američkih snaga u Tuzli 1996. su mi američki oficiri rekli da se njihovi pretpostavljeni nadaju da Amerikanci neće naići na ratne zločince, jer nisu željeli da budu prisiljeni da ih uhapsu. S druge strane, partija Baath u Iraku je totalno zabranjena. Smatra se da je Irak od ključnog značaja za američke nacionalne interese i sigurnost; Bosna to nikada nije bila, i zato nikada nije bilo ni namjere da se u BiH odradi temeljito čišćenje kuće, od podruma do tavana, i uspostava nove države, kao u slučaju Iraka jer je Washington svjestan da s par milijardi dolara godišnje, što je ništica u poredjenju s Irakom, mogu održati mir.
